

Tungt at broyta politisku siðvenjuna

Løgmaður undirstrikar, at tað er í fullum álvara, at hon bjóðar andstøðuni at samstarva

– Tá eg endaði ólavsøkuroðuna við at bjóða andstøðuni at samstarva, so undirstrikaði eg, at hetta var gjørt í fullum álvara. Tað er vanligt, at landsstýrið fyrirreikar lógaruppskotini og leggur tey fyrri tingið, og soleiðis fer tað eisini av vera í framtíðini. Men tað skal ikki vera nøkur loyna, at persónliga meti eg tað vera óheppið fyrri fólkaraðið, at okkara politiska skipan riggar soleiðis, at tað er samgongan, ið samtykkir uppskotini, meðan andstøðan situr passivuttan nakað árin.

Royndin ikki góða móttøku

Eg royndi fyrri tveimum árum síðani at geva høvi til breiða politiska ávirkan, áðrenn lógaruppskotini vórðu skrivað, men tað vísir seg trupult at broyta mannagongdina. Tað var í august í 1991, at eg legði álitid viðvíkjandi miðnámsútbúgvingunum fyrri tingið. Tað var ætlað sum grundarlag fyrri breiðari politiskari við-

gerð, sum so skuldi verða grundarlag fyrri uppskotunum, ið landsstýrið skuldi leggja fyrri tingið.

Tá funnst politikkarir at tí mannagongdini, tí tað skuldi vera trupult at viðgera politiskan spurninguttan at tað vóru ítøkilig lógaruppskot at taka støðu til. Aftanin hjá mær var at fáa generella viðgerð av spurninginum fyrri at fáa íblástur til lógararbeiðið, men tað var altso sera trupult at fáa politikkarir at taka lut í viðgerðini eftir broyttari mannagongd.

Bygnaðarálitid fyrsta stigid

Men hvussu ætla tú at fáa samstarv í lag við andstøðuna við innbjóðingini, tú kemur við í røðini?

– Har nevni eg trinni stórmál, sum eg fyrst og fremst hugsi um. Á tingfundinum ólavsøkudag varð álitid frá bygnaðarnevndini býtt út saman við lógmanstøðuni. Hetta er ætlað sum grundar-

lag undir breiðari politiskan viðgerð, áðrenn farið verður undir lógararbeiðið. Vit ætla, at bygnaðarálitid skal umrøðast saman við viðgerðini av lógmanstøðuni. Tað er fyrsta stig í eini breiðari viðgerð av framtíðar fiskivinnupolitikkinum.

Hvussu ítøkilig framferðin skal verða viðvíkjandi oljuni og stýrisskipanini, er ikki støða tikin til. Ein nevnd er sett at kanna stýrisskipanina. Hon kemur við álitid 1. oktober 1993, og í samstarvsavtaluni millum teir triggjar samgonguflokkarnar stendur, at stýrisskipanin verður broytt við støði í álitinum, sum nevndin leggur fram.

Sambandsflokkurin eisini møguleika

Tá álitid er komið, verður tað fyrst viðgjørt í landsstýrinum og samgonguni, og so mugu vit gera av, hvussu farast skal fram. Men tað skal ikki vera nøkur loyna, at eg ógvuliga fegin vil hava allar flokkar at

vera við í viðgerðini, og ongantið betur, enn um allir flokkar kunnu semjast um endaliga úrslitið.

Tað verður trupult, tí í samstarvsavtaluni hjá samgonguflokkunum verður sagt, at ríkisráttarlígu viðurskiptini millum Føroyar og Danmark skulu verða broytt, so at føroyingar fáa fult lóggávuveld og umsit-ingarvald yvir samfelagnum.

Hetta er samgongan samdi, og vit fara at tosa við andstøðuna. At trupulleikar fara at stinga seg upp at fáa sambandsflokkinn at ganga við til hetta, er einki at ivast í, men vit fara at royna at fáa eina lóggávuvörðing, sum eitt samt lögting kann taka undir við. So fer tíðin at vísa, um tað eydnast.

Tríða stórmálið er undirgrunndin og leiðingin eftir jarðgassi og olju. Oljuráðleggingarnevndin handaði landsstýrinum frágreiðing sína tann 25. juni í ár. Næsta stigid á tí økinum verður eitt uppskot til samtyktar um at

føroyingar ætla sær at loyva leiðing eftir olju og jarðgassi í undirgrunndini. Eisini er ætlanin at leggja fyrri tingið uppskot um lögtingslóg um forkanningar o.a.m. av undirgrund Føroya.

Uppsotini verða lögð fyrri tingið í hesi tingsetuni, og eg vil fegin hava, at alt lögtingið er við í politisku

viðgerðini. Eg ætli mær framvegis at gera nakað við at broyta siðvenjuna í politiska arbeiðinum, men hvussu andstøðan verður tikin við á hesum økinum, kann eg ikki siga nakað um just nú, sigur Marita Petersen, løgmaður.

–nes

Mugu fáa breiða semju um stórmál

Jógvan Sundstein, formaður fólkaflaksins tekur væl ímóti innbjóðing lógmans um breitt samstarv millum samgongu og andstøðu. Hetta verður avgjört neyðugt í sambandi við stórmál sum oljuvinnu og stýrisskipan

– Vit taka sjálvandi av, tá løgmaður býður okkum at samstarva, men tá tað ræður um tað, vit kunnu kalla vanliga málini, so rokni eg ikki við meiri, enn tað hevur verið, tað vil siga, at landsstýrið ber síni uppskot niðan í tingið, og samgongan samtykkir tey, og so ger andstøðan sum hon vil, um hon tekur undir við uppskotunum ella ikki.

Hetta sigur Jógvan Sundstein, formaður í fólkaflakkinum, tá vit biðja hann um viðmerkingar til innbjóðingina hjá lógmanni til andstøðuna um at samstarva.

Løgmaður sigur, at flestu lógmanstøður enda við, at samgongan bjóðar andstøðuni til samstarv. Men ofta er tað so, at tá ein samgonga er skipað, so er so sum so við, hvussu stóra ávirkan andstøðuflokkarnir hava. Eg fari kortini at bjóða til samstarv og fari at biðja andstøðuna taka hesa innbjóðing í størsta álvara.

Serliga fari eg at nevna hesi mál: oljuvinnuna, fiskivinnuna og stýrisskipanina. Tær avgerðir, vit taka í hesum málum, hava so stóran týdning og so stóra ávirkan á framtíðina, at tær eiga at vera tiknar við so stórtari

undirtøku í lögtinginum sum gjørligt og ikki bert av seyrtan tingmonnum.

Oljan og stýrisskipanin

Jógvan Sundstein er púra samdur við lógmanni í, at tað er avgerandi neyðugt, at tað er størri meiriluti enn bara teir 17 samgongutíngmenninir, sum eru um lógarsmiði, tá tað ræður um stórmáli.

– Her hugsi eg serliga um lógararbeiðið, sum skal fremjast í sambandi við stýrisskipanina og oljuvinnuna. Málini eru av alstórum týdningi, og tær lóginar, sum verða

samtyktar fara at hava stórt árin á framtíðina hjá okkara samfelag í mong ár. Tað vil siga, at tað er væl hugsandi, at samgonguflokkar skifta fleiri ferðir, og tað hevði verið ógvuliga óheppið, um lógarkarmarnir um stórmál sum hesi bæði broytast í stóran mun fleiri ferðir.

Jógvan Sundstein roknar ikki við, at tað fara at verða stórir trupulleikar at fáa eina semju millum samgonguna og fólkaflakkin um lógararbeiðið á olju- og stýrisskipanarøkinum, meðan tað verður nógv torførari viðvíkjandi fiskivinnuni, tí tað var just upp á tað

málið, at samstarvið millum fólkaflakkin og javnaðarflokkinn slitnaði.

– Fólkaflakkin hevur havt ávirkan í mong ár, og vit hava verið partur av samgonguni stóran part av hesum valskiednum. Í samgonguskjalinum millum okkum og javnaðarflokkinn høvdu vit ætlanir á báðum hesum økjum, sum skuldu setast í verk undan komandi vali. Ætlanirnar hjá nýggja landsstýrinum eru neyvan nógv øðrvísi, og tí verður neyvan trupult at fáa eina semju í lag um lógarkarmarnar, sum hevur teir 17 samgongutíngmenninar og teir 7 fólkaflakamenninar aftanfyrri seg.

Hvussu tað verður við hinum báðum andstøðuflokkunum mugu teir sjálvir úttala seg um, men 24 av 32 tíngmonnum er ein rættiliga breið semja, vísir fólkaflaksformaðurin á.

Krevur tingingar

Tá undanfarna samgonga yvirtók undirgrunndina kunnaðu fólkaflakkin og javnaðarflokkurin andstøðuflokkarnar um

ætlanina. Ímyndar Jógvan Sundstein sær, at samstarvið skal ganga fyrri seg á sama hátt, tá tað snýr seg um stýrisskipan og oljuna?

– Nei, eg ímyndi mær, at tað liggur í orðunum hjá lógmanni, at talan skal vera um eitt samstarv, sum byggir upp á samráðing, har vit hava møguleika at seta á lógaruppskotini, sum verða lögð fyrri tingið.

Tað er stórt munur á undirgrundarspurninginum og teimum báðum her nevndu økjum. Tað, sum vit í sambandi við samráðingarnar um undirgrundina kunnaðu andstøðuna um var, at vit ætlaðu at leggja fyrri tingið uppskot til samtyktar um at yvirtaka ráðveitni í undirgrunndini. Tað vil siga, at talan var ikki um lógarsmiði í fyrstu atlugu.

Stýrisskipanarmálið og oljumálið eru komin har til, at lógarkarmarnir skulu fáast upp á pláss, og tá eigur samstarvið at hvíla á samráðingum, har